

ועוד מאי קל וחומר להקדש –

ק"ו להקדש And furthermore what is the

Overview

The ר"ע ור"י negated the suggestion that the entire dispute between whether the הקדש receives compensation for damages it sustained. One of the refutations is that if this is indeed their argument, then what did ר"ע mean when he said 'מיטב הקדש' – and certainly that the הקדש will receive and רש"י and תוספות disagree as to the interpretation of this refutation.

פירש הקונטרס הואיל ומן העידית דאמר רבי עקיבא אניזק קאי ולאקולא אתא – ר"ע says, is explained, that since the words of 'מן העידית' that ר"ע refers to the עידית of the ¹ניזק, and it is a leniency for the מזיק –

דיהיב ליה מזיק מזיבורית מאי קל וחומר להקדש גריעותא הוא – (when it is comparable to the מזיק of the זיבורית from the ניזק, then what is the להקדש; it is a deficiency, for the הקדש will (possibly) receive only the זיבורית of the מזיק (and not his ²עידית).

רש"י disagrees with תוספות:

וקשה לפירושו דאין זה גריעותא אלא חומרא – And s' interpretation is difficult, for it is not a deficiency, but rather a stringency (on the part of ר"ע) –

דרבי ישמעאל פוטר לגמרי מזיק את ההקדש ורבי עקיבא מחייבו נזק שלם – ר"ע exempts a מזיק of the הקדש entirely from any payment and requires him to pay a נ"ש –

ולענין מיטב נמי חשיבות הוא דמשלם ממיטב דניזק ולא מגרוע דניזק – And (even) concerning מיטב it is also significant payment, for the מזיק pays (at least) from the מיטב of the ניזק, and not from the inferior properties of the ניזק.³

ועוד מאי ק"ו להקדש' offers his explanation of תוספות:

ונראה לרבינו יצחק דהכי פירושו מאי קל וחומר להקדש – And the ר"י is of the opinion that this is the explanation of the question 'ועוד מאי ק"ו להקדש'; what is this ק"ו teaching us – דלענין חיובא מזיק בהקדש לא קאמר דהא מקרא דרבי שמעון נפקא –

¹ We are now assuming that both ר"ע ור"י agree that בדניזק שיימינן.

² How can we say that if זיבורית דמזיק receives only the הקדש then certainly the הקדש should receive only זיבורית?! The ק"ו should be used to make the הקדש stronger not weaker.

³ The ק"ו does teach us a stringency by the הקדש that otherwise ר"י negates; firstly that a payment is due, and secondly that this payment must at least be the equivalent of the עידית דניזק.

For ר"ע cannot be discussing (when he says וק"ו להקדש) concerning the general obligation to pay, of one who damages הקדש; for that he derives from the פסוק of ר"ש (that only שור רעהו pays a ח"נ, not for a שור של הקדש, where a נ"ש is required); and not from the פסוק of מיטב⁴ -

אלא לענין מיטב קאמר ולא הוה לרבי עקיבא לאהדורי לרבי ישמעאל קל וחומר להקדש - But rather when ר"ע said וק"ו להקדש he was referring to the concept of מיטב; so therefore ר"ע should not have responded to ר"י that it is a ק"ו that receives מיטב הקדש -

כיון דרבי ישמעאל היה מודה בכך אי לאו משום דפטר ליה לגמרי: Since (even) ר"י would admit that הקדש should receive מיטב, if not for the fact that ר"י exempts הקדש entirely from receiving any payments.⁵ The מחלוקת between ר"ע and ר"י concerning הקדש is irrelevant to the laws of מיטב. It should not be mentioned in the context of מיטב.

Summary

רש"י maintains that since מזיק can pay from his זיבורית, then it is inappropriate to say וק"ו להקדש, since we are minimizing the obligation of the מזיק.

תוספות argues that making the מזיק pay הקדש from the עידית דניזק is not minimizing but rather emphasizing the obligation of the מזיק.

תוספות maintains that since ר"ע wants to emphasize that הקדש is compensated מהעידית, it is not necessary to address this point to ר"י, who may agree with him (at least in principle).

Thinking it over

How can we understand the dispute between רש"י and תוספות? רש"י maintains that since we pay only מעידית דניזק it is therefore considered a גריעותא for הקדש and we cannot say וק"ו להקדש, while תוספות maintains that since he is by חייב to the הקדש and has to pay מיטב (granted only דניזק, but מיטב nonetheless) therefore it is a חומרא and a חשיבות. What is the basis of their disagreement?⁶

⁴ ר"ע and ר"י are discussing the פסוק of מיטב. When ר"ע stated וק"ו להקדש he was referring to this פסוק of מיטב. We do not derive from this פסוק that הקדש is entitled to payment through a ק"ו. It is derived from שור רעהו. When ר"ע stated וק"ו להקדש he was only referring to the fact that הקדש is paid in מיטב because of the ק"ו.

⁵ There is no disagreement whether הקדש should receive מיטב מק"ו; even ר"י would agree to that; if הקדש would be compensated for damages it would receive מיטב.

⁶ See בל"י.